

taktické vrtulníkové VÝSADKY

Význam vrtulníkových výsadek je všeobecně uznáván. Svědčí o tom stále stoupající počet vrtulníků, začleňovaných do organizace pozemních vojsk v jednotlivých armádách, zprávy o cvičeních armád NATO a v neposlední řadě i poznatky z bojového použití vrtulníků v Jižním Vietnamu. I při našich cvičeních zpravidla použití vrtulníkových výsadek plánujeme. Ukládáme jim ve smyslu našich základních řádů (Vševojsk-1-1, čl. 222 a Vševojsk-1-2, čl. 127) úkoly k zabezpečení tempa postupu vlastních vojsk. V tomto smyslu stoupá jejich význam zejména při překonávání pásem jaderných zátarasů. Rovněž z ekonomického hlediska je zřejmé, že vrtulníky (i perspektivní) jsou značně levnější než dopravní výsadkové letouny (AN-12, AN-22).

Tím nemám v úmyslu negovat význam padákových výsadek. Oba druhy výsadek jsou schopny plnit kvalitativně rozdílné úkoly. Vrtulníkové výsadky, zejména pokud se týče vysazení a rychlosti za přeletu, nebudou schopny zřejmě ani v budoucnosti nahradit plně padákové výsadky.

Nová organizace motostřeleckých jednotek a jejich bojová technika činí jejich použití jako TVV problematickým z hlediska přepravy i schopnosti plnění úkolu po vysazení. Názorně to vyplývá z tabulky 1.

Závorkou je označena bojová technika, kterou nelze vrtulníkem Mi-4 přepravit a s ní je nutné v pozemním sledu ponechat i řidiče. U motostřeleckých rot bude nutné kromě toho v každém konkrétním případě uvážit, jaká bude činnost OT-64, které zůstanou v pozemním sledu po vysazení TVV. Pokud

Možnosti přepravy mspr vrtulníky Mi-4

Jednotka	Osoby			Bojová technika
	celkem	k vy-sazení	poz. sled	
vel., spojč.	20	14-16	4-6	(2) OT-64, (1) OT-65, (1) NA
tech. sk.	7	1-2	5-6	(1) OT-64
ptč.	11	(8)	3	(2) BzK 82mm, (3) OT-810
rmč.	21	-	21	(2) RM-120, (2) NA, 1 Mc
č. tyl. zab.	10	2-3	7-8	(5) NA, 2 PK
obvaziště	4	2-3	1-2	(1) OT-810
1. msr	82	61-75	7-21	(7) OT-64, 1 Mc
2. msr	82	61-75	7-21	(7) OT-64, 1 Mc
3. msr	82	61-75	7-21	(7) OT-64, 1 Mc
CELKEM	319	210-257	62-109	

s nimi až do spojení s TVV nebude počítáno pro bojové účely, bude možné kulometníka na OT a nabíječe kulometu zařadit do počtu výsadku (jako samopalníky), pak počet msr činí 75 osob. Bez těchto osob činí počet msr pouze 61 osob. Protitankovou četou se 2 BzK 82 mm bude možné přepravit do té doby, dokud budou ještě BzK taženy za OT-810. Po jejich namontování to nepůjde.

Z celkového počtu 319 osob bude možné do taktického vzdušného výsadku začlenit 210 až 257 osob a v pozemním sledu zůstane 62-109 osob a téměř veškerá těžší bojová technika mspr. Takovýto výsadek by bylo možné použít jen do převážně netankového terénu, přičemž by jej bylo nutné posílit alespoň jednou ženijní četou s minami a trhavinami. Čím bude prostor bojové činnosti TVV tankům a OT nepříteli dostupnější, tím více protitankových prostředků bude nutné začlenit do jeho sestavy. Možnosti jsou však v tomto směru omezeny a proti dřívější organizaci se v nové organizaci ještě zhoršily. Vyplyvá to z tabulek 2 a 3.

Z tabulek je zřejmé, že proti dřívějším 36 organickým protitankovým prostředkům se v nové organizaci snížil jejich počet na 29.

I když RPG jsou proti P-27 účinnější, nenahradí úbytek 6 kusů tarasnic a jednoho BzK 82 mm. Z organických protitankových prostředků motostřeleckého pluku je možné taktický vzdušný výsadek posílit pouze baterií protitankových řízených střel. Přitom však v každém konkrétním případě je třeba zvážit, zda tyto vysoce účinné a pro vzdušné výsadky výhodné protitankové zbraně bude možné v prostoru bojové činnosti taktického vzdušného výsadku efektivně využít. Jejich použití bude problematické v kopcovitém a zalesněném terénu. Další možnosti posílení TVV protitankovými zbraněmi však nejsou a

Počet organických a posilových protitankových prostředků motostřeleckého praporu jako TVV v dřívější organizaci:

	nz PTRS	BzK 82mm	T-21	P-27	Celkem
organické	—	3	6	27	36
posilové (ptbat)	4	4	—	—	8
CELKEM	4	7	6	27	44

Tabulka 3

Počet organických a posilových PT prostředků mspr (podle stávající organizace)

	nz PTRS	BzK 82mm	RPG	Celkem
organické	—	2	27	29
posilové	6	—	3	9
CELKEM	6	2	30	38

proto v některých případech (nebude-li zesílení PTRS efektivní) bude nutné zesílit mspr jako TVV protitankovou četou jiného motostřeleckého praporu. Tomuto naopak by bylo možné přidělit raketometnou četou, kterou TVV nemůže přepravit. I toto řešení bude však dočasné (než budou BzK 82 mm namontovány na OT-810).

Vrtulníkem Mi-4 nelze přepravit žádné motorové vozidlo motostřeleckého praporu. Proto jako tahače pro BzK 82 mm a jako prostředek k přepravě munice a materiálu po vysazení je nutné TV přidělit omezený počet motorových vozidel GAZ-69 (podle jeho složení 4–10 kusů).

Takticko-technická data vrtulníku Mi-4 (viz Let-51-35) přepravu motorového vozidla GAZ-69 umožňují, protože po jeho odlehčení při váze 1525 kg není překročena mezní (přetížená) letová váha vrtulníku (7600 kg). Praxe však ukazuje, že to lze požadovat pouze od některých vrtulníků s výbornými osádkami, za příznivých povětrnostních podmínek a při velmi omezeném taktickém doletu vrtulníku. Z toho vyplývá, že při bojovém použití za nedodržení těchto podmínek bude přeprava GAZ-69 do prostoru vysazení problematická.

I když GAZ-69 je jediným vozidlem, které lze vrtulníkem Mi-4 za určitých podmínek s taktickým vzdušným výsadkem přepravit, není ani v nové organizaci vytvořena záloha pro tyto účely. Proto je nutné v každém případě tato vozidla odebírat jejich uživatelům a přidělovat taktickému vzdušnému výsadku — což není výhodné a operativní.

Rovněž pokud se týče přepravy osob, jsou zde rozdíly. I když takticko-technická data uvádějí, že při normální obloženosti lze vrtulníkem Mi-4 přepravit 10–11 osob, praxe ukazuje, že často respektování faktorů, které mají vliv na letové vlastnosti vrtulníků, nepřesáhla počet přepravovaných osob 6–8. Např.

na cvičení VLTAVA při vysazení na dálku kolem 70 km bylo s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám přepravováno pouze 5–6 osob.

Z toho můžeme dojít k závěru, že **přepřavu motostřeleckého praporu jako taktického vzdušného výsadku vrtulníky Mi-4 již plně nezabezpečují.**

Do jaké míry se situace změní zavedením nových typů vrtulníků?

Je pravděpodobné, že střední vrtulníky Mi-4 budou postupně nahrazeny vrtulníky Mi-8. Tyto vrtulníky s bojovou rychlostí 200–240 km/h a obložností 2–3 t dosahují světových parametrů. Přesto však pro přepravu bojové techniky mspr se situace podstatně nezlepší. Bude jimi možné přepravovat pouze motorová vozidla GAZ-69, ale nebudou schopny přepravit ani BzK 82 mm na OT-810.

Těžkým vrtulníkem Mi-6 s praktickou obložností 6–8 t (na úkor LPH až 12 t) můžeme přepravit OT-810 a OT-65. Vyžaduje však náročné přistávací plochy (rovné s tvrdým podkladem), takže jeho použití v bojových podmínkách zejména v zimě, na jaře a na podzim, kdy půda je rozměklá, bude problematické. Přistát bude možné jen na letištích, dálnicích a silnicích 1. třídy, které jsou dostatečně široké, bez stromořadí a jiných překážek. S těmito možnostmi však nelze pevně kalkulovat.

Veškerou bojovou techniku mspr (včetně OT-64) by byl schopen přepravit pouze těžký vrtulník Mi-10. (Únosnost 12–15 t, dolet 250 km, rychlost 180 km/h, rozměry nákladového prostoru: délka 20 m, šířka 10 m, výška 3,1 m). Zatím však nemám údaje o požadavcích na vzletové a přistávací plochy a o možnostech vysazovat podvěšenou bojovou techniku bez nutnosti přistání.

Přepřava těžké bojové techniky (včetně OT) v podvěsu a její vysazení bez přistání se i přes částečné snížení rychlosti letu vrtulníků jeví výhodnou a podle mého názoru i perspektivní. Urychluje vysazení a umožňuje vysazovat i do nerovného a k přistání nevhodujícího terénu v kterémkoliv roční době. Tento způsob používá americká armáda v Jižní Vietnamu.

Je třeba zvážit, do jaké míry bude efektivní přepravovat veškerou bojovou techniku mspr vrtulníkem Mi-10 (včetně OT-64). Jak jsem zdůraznil — vzdušný výsadek v tankovém terénu musí být v dostatečném počtu vybaven protitankovými prostředky. Tento požadavek OT-64 nesplňuje. Rovněž jeho palebná hodnota je i po doplnění velkorážným kulometem 14,5 mm při srovnání se západoněmeckým OT HS-30, vybaveným kanónem 20 mm, níže. Po zavedení OT HS-30 s kanónem 90 mm (viz Zprav-51-90) bude hodnotový poměr ještě nepříznivější. Z toho vyplývá, že OT-64 by nebyly schopny plně zabezpečit bojovou činnost mspr jako TVV po vysazení a jejich přeprava do týlu vrtulníky typu Mi-10 se nejeví efektivní.

Obdobně i raketomety RM-130 svými možnostmi a určením nejsou schopny podstatně zvýšit palebné možnosti taktického vzdušného výsadku v boji s nepřátelskými tanky a obrněnými transportéry a jejich přeprava těžkými vrtulníky by rovněž nebyla efektivní.

Z toho je zřejmé, že **současná organizace a výzbroj mspr požadavkům taktického vzdušného výsadku plně nevyhovuje.** Proto nezbytným předpokladem správného použití je reálné zhodnocení jeho možností a stanovení takových úkolů, které může za dané situace organizace plnit. Najde plného uplatnění zejména v členitém a pokrytém terénu, ve kterém je schopen nejen ovládnout a ničit nepřátelské objekty, ale i formou léček, přepadů, zřizováním závalů a zátarasů na komunikacích účinně zdržovat postup i daleko silnějšího nepřítele, než vyplývá z poměru sil.

Naproti tomu jeho použití do tankového terénu je problematické a v případě, že by nemohl alespoň částečně využít výhod terénu a osad, zcela neefektivním a riskantním.

Rovněž požadavek jeho „aktivnosti“ v tankovém terénu by byl zpravidla těžko uskutečnitelným, nereálným a mohl by vést pouze k jeho snadnějšímu zničení a nesplnění úkolu. Nelze totiž pohybem řešit boj dvou zcela rozdílných ekvivalentů — pěšáka a tanku nebo OT.

Požadavek pohyblivosti a vysoké palebné hodnoty proti tankům a OT není sice jediným, ale je jedním z hlavních požadavků nejen vzdušného výsadku, ale motostřeleckého vojska vůbec a **přeprava vzduchem bude v budoucnu hrát ve všech moderních armádách stále významnější roli, bylo by žádoucí, aby organizace a výzbroj našich motostřeleckých jednotek a útvarů těmto požadavkům odpovídala.**

Těžké vrtulníky jsou schopny přepravit bojovou techniku o váze do 15 t a není to jistě konečná hranice, je však nutné, aby přepravovaná technika přinesla ekvivalentní efekt.

Charakter soudobého boje a značně pokrytý a členitý terén na středoevropském válčišti si vynucují použití i menších taktických vzdušných výsadek v síle roty, popřípadě i čety. Mohou být použity zejména k těmto účelům:

- předcházet protivníka v obsazení soutěsek, přechodů a jiných důležitých prostorů a objektů, na kterých by mohl podstatně zpomalit tempo postupu našich vojsk;

- v případě, že nepřítel tyto prostory obsadil, vysazením do týlu nebo boku napomáhat čelně útočícím vojskům v jejich rychlém překonání;

- zabezpečovat činnost ženijních jednotek přepravovaných vrtulníky k průzkumu a zneškodnění nepřátelských jaderných zátarasů;

- blokovat přísunové komunikace, narušovat velení, činnost týlu apod.

Protože tyto úkoly se mohou vyskytnout nepředvídaně až v průběhu bojové činnosti a budou vyžadovat operativního řešení v nejkratším možném čase, bude třeba k jejich realizaci splnit dvě základní podmínky:

1. mít u svazků jednotky, které by byly schopny tyto úkoly plnit;
2. mít u svazků potřebný počet vrtulníků k přepravě těchto jednotek.

Potřebné jednotky je možné vyčlenit ze sestavy motostřeleckých praporů. Na tomto řešení však vidím některé nevýhody:

- pokud tyto jednotky nebudou vyčleněny předem a umístěny poblíže odletových ploch vrtulníků, pak nesplní základní podmínku — včas zasáhnout;

- trvalým vyčleněním některých rot motostřeleckých praporů dojde k jejich trvalému oslabení;

- organizace motostřeleckých rot k plnění tohoto úkolu plně nevyhovuje (složení, výzbroj, možnosti spojení, zdravotnické zabezpečení apod.);

- jak velitelé, tak i jednotky nejsou k tomuto zvláštnímu druhu bojové činnosti dostatečně připraveni.

Bude proto výhodné, vytvořit k těmto účelům u msd a td zvláštní jednotky. Vzhledem k počtu a možnostem vrtulníků je reálné zřídit alespoň jednu rotu s touto organizací:

Pořadové číslo	Organizace	Výzbroj	Poznámka
	Velitelství roty a pomocné orgány		
1	velitel msr	sa	
2	zástupce velitele msr	sa	
3	výkonný praporčík	sa	
4	pomocník výk. praporčíka – motocyklista	sa, Mc	
5	zdravotní instruktor	sa	
6–8	zdravotník	sa	
9	chemický instruktor	sa	
10	vel. rádiového družstva	sa	
11–14	radista	sa, R-105	
15	starší mototechnik – vel. automobilního družstva	sa	
16	řidič	sa, CA	
17–22	řidič	sa, NA	
	Velitel čety (v rotě 3)		
	Družstvo (v četě 3)		
1	velitel družstva	sa	
2	1. kulometník	UK vz. 59	schránka se 100 náb.
3	nabíječ	sa	schr. se 400 náboji
4	1. pancéřovnik	RPG, pi	brašna s 2 náboji
5	pomocník	sa	brašna se 4 náboji
6	2. kulometník	UK vz. 59	schr. se 100 náboji
7	nabíječ	sa	schr. se 400 náboji
8	2. pancéřovnik	RPG, pi	brašna s 2 náboji
9	pomocník	sa	brašna se 4 náboji
10–12	střelec	sa	300–450 nábojů do sa, podle potřeby střely do RPG, UK, trhaviny

Všichni důstojníci a mužstvo 2 RG a 200 g trhavin.

Tyto jednotky je výhodné podřídít náčelníkovi štábu divize a podle jeho pokynů by je řídilo oddělení operační a bojové přípravy.

I když tyto jednotky jsou předurčeny především jako taktický vzdušný výsadek, mohou plnit i jiné úkoly, ovšem v situaci, kdy to nebude na závalu plnění jejich hlavního úkolu. Např. za přesunu, při rozmístění divize mimo boj a v obraně. Mohou to být zejména tyto úkoly:

- pořádková služba;
- zesílení obrany VS divize;

- jako protivýsadková záloha;
- jako součást ZUO apod.

Po překročení státní hranice by k těmto účelům bylo výhodné použít jednotek Pohraniční stráže.

Není mi dostatečně známa náplň jejich výcviku. Domnívám se však, že tito výběrově preferovaní příslušníci naší armády se vedle silného morálního faktoru vyznačují fyzickou zdatností, samostatností, orientačními schopnostmi v kopcovitém a zalesněném terénu a výtečným zvládnutím ručních zbraní. Osvojit si zásady boje taktického vrtulníkového výsadku by podle mého názoru pro ně nebylo problémem.

Potřebný počet vrtulníků u svazku je nutné stanovit podle úkolů, které mohou plnit. Kromě vysazování taktických vzdušných výsadků to budou zpravidla tyto dílčí úkoly:

- průzkum všeho druhu;
- spojovací úkoly;
- velitelská pozorování;
- přemísťování míst velení;
- kladení minových polí;
- zásobování municí, PHM a materiálem;
- odsun raněných.

K těmto úkolům přistoupí v budoucnu ještě nové, především

- zabezpečení přeletu malých taktických vzdušných výsadků a návratu vrtulníků ničením a umlčováním pozemních prostředků PVO nepřítele,
- podpora boje motostřeleckých a tankových jednotek především ničením nepřátelských tanků a OT.

Vzhledem k těmto úkolům a současným možnostem by v bližší perspektivě bylo účelné začlenit do divizí vrtulníkový pluk v tomto možném složení:

- spojovací a průzkumná letka s 9—12 vrtulníky HC-3 (dočasně Mi-1);
- dopravní letka s 9—12 vrtulníky Mi-8 (dočasně 15—18 Mi-4);
- bojová letka s 9—12 vrtulníky HC-3 — bojovými.

Zvýšení počtu vojskového letectva si v budoucnu vyžádá i **trvalé začlenění důstojníků letectva do štábu vševojskových svazů a svazků.** Je to objektivní nutnost.

Z á v ě r

K zabezpečení tempa postupu pozemního vojska budou mít v dohledné době rozhodující význam zejména taktické vzdušné výsadky, vysazované z vrtulníků. Jejich počet a síla budou závislé na počtu a možnostech vrtulníků. Podle současného jejich růstu lze předpokládat, že vedle hromadného použití malých vrtulníkových výsadků v síle roty (čety), jejichž vysazení budou uskutečňovat vševojskové svazky, budou používány i větší taktické vzdušné výsadky s těžší bojovou technikou, jejichž přepravu budou zabezpečovat vrtulníkové útvary vševojskových nebo leteckých svazů.

V podmínkách naší armády bude zejména třeba:

- zvýšit počet vrtulníků u vševojskových svazků tak, aby vedle zabezpečení dosavadních úkolů byly schopny vysazovat taktické vzdušné výsadky v síle roty a podporovat boj pozemního vojska;

- do motostřeleckých a tankových divizí začlenit motostřeleckou rotu s předurčením pro TVV, tomuto účelu zaměřit její organizaci a výcvik;

- při dalším zkvalitnění organizace a bojové techniky motostřeleckých praporů i pluků uvažovat s možností a nutností jejich přepravy vzduchem jako vrtulníkových výsadků;

- vrtulníkové útvary vševojskových svazů vybavit takovými vrtulníky, které by byly schopny přepravovat taktické vzdušné výsadky v síle prapor—pluk i s těžkou bojovou technikou;

- do štábů vševojskových svazů i svazků začlenit nutný počet důstojníků letectva.